

11.12.2025

Sisäministeriö

Lausunto luonnoksesta maahanmuuttoviraston maksuasetukseksi

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta vuodelle 2026. Ehdotettu sisäministeriön asetus vastaa pääosin rakenteeltaan ja sisällöltään voimassa olevaa asetusta.

Maahanmuuttoviraston suoritteista perittäviin maksuihin esitetään useita muutoksia, jotka aiheutuvat suoritteiden tuottamisen omakustannusarvioiden muutoksista. Suoritteiden omakustannusarvot ovat nousseet lähes kaikissa suoritteissa edellisvuoteen verrattuna ja myös ennakoitua arvioitua enemmän. Merkittävimpänä tekijänä tämän taustalla on oleskelulupahakemusten määrän lasku. Alentuneet hakemusmäärät ovat vaikuttaneet negatiivisesti viraston tulokertymään, ja suoritteille vyörytettävien kustannusten, ml. htv-kulut ja investoinnit, suhde tuloihin on kasvanut. Hakemusmäärien laskun lisäksi omakustannushintoihin on vaikuttanut kustannusten kasvu ja useiden lainsäädäntömuutosten myötä kasvanut työmäärä hakemusten käsittelyssä.

Viraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on kokonaisuudessaan alle 100 prosentin, johtuen pääasiassa valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 3 momentin perusteella perittävistä omakustannusarvoa alemmista käsittelymaksuista.

Vuoden 2026 arvioidut maksullisen toiminnan tulot, sisältäen esitetyt maksumuutokset, ovat 39 milj. euroa (arvio v. 2025: 34 milj. euroa) ja kustannusvastaavuus on 70 % (arvio v. 2025: 57 %). Maksullisen toiminnan alikatteisuudeksi arvioidaan 17 milj. euroa v. 2026 (26 milj. euroa v. 2025), josta omakustannusarvoa vastaavien maksujen ryhmän suoritteiden osuus on n. 6 milj. euroa ja alle omakustannusarvon hinnoiteltujen 11 milj. euroa.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö puoltaa luonnoksen mukaisia muutoksia maksuasetuksen pykäläteksteihin. Valtiovarainministeriö korostaa, että korkeampaa kustannusvastaavuutta tulee tavoitella sekä maksuperustelain että talouspoliittisen ministeriövaliokunnan linjauksen (24.6.2025) mukaisesti. Valtiovarainministeriö pitääkin perusteltuna, että useisiin lupiin ehdotetaan merkittäviä hinnankorotuksia, jotta suoritteiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pystytään kattamaan täysimääräisemmin niistä perittävillä maksuilla. Kustannusvastaavuuden nostamiseksi tulee jatkaa

suoritteiden hintojen korottamista mutta myös alentaa suoritteiden tuottamisen kustannuksia kehittämistyöllä. Erityisesti mikäli hakemusmäärät pysyvät jatkossakin ennakoitua alemmalla tasolla, sisäministeriön tulee kohdistaa toimia suoritteiden tuottamisen kustannuksien alentamiseksi.

Omakustannusarvoa vastaavat maksut

Osassa omakustannusarvoa vastaavat maksut -ryhmässä olevien suoritteiden kustannusvastaavuudet jäävät selvästi alle 100 prosentin merkittävistä hintojen korotuksista huolimatta.

Maksu ensimmäisestä oleskelulupahakemuksesta yrittämistä varten kattaa 72 % kustannuksista. Maksu ensimmäisen oleskeluluvan työntekoa varten hakemisesta kattaisi vain 51 % kustannuksista. Suoritteiden alhaiseen kustannusvastaavuuteen vaikuttavat erityisesti laskeneet oleskelulupahakemusten määrät mutta myös lain-säädäntömuutokset sekä kustannuslaskennan menetelmämuutokset. Kausityödistusta koskevan sähköisen hakemuksen maksu on kustannusvastaavuudeltaan 79 %. Suoritteiden määrät ovat laskeneet merkittävästi viime vuosina johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan. Keskimääräinen kustannusvastaavuus omakustannusarvoa vastaavien maksujen kategoriassa olisi esitetyillä uusilla maksuilla 95 %.

Valtiovarainministeriö korostaa, että omakustannusarvoa vastaavissa maksuissa tulee maksuperustelain mukaisesti tavoitella 100 prosentin kustannusvastaavuutta. Vaikka valtiovarainministeriö pitää perusteltuna hinnanasetannassa sovellettua menettelyä, jonka mukaisesti hakemusmäärien muuttumisen aiheuttaman omakustannushinnan heilahtelun suoraa vaikutusta suoritteiden hinnoitteluun pyritään rajatusti vaimentamaan, valtiovarainministeriö pyytää sisäministeriötä vielä tarkastelemaan mahdollisuuksia korottaa edellä mainittuja, matalan kustannusvastaavuuden suoritteiden hinnoittelua ehdotettua enemmän jo vuoden 2026 maksuihin.

Valtiovarainministeriö katsoo, että hakemusmäärien kehittymistä ja kustannusvastaavuuden toteutumista on tarpeen seurata ja tarvittaessa tehtävä kustannusvastaavuuden toteutumisen edellyttämiä hinnanmuutoksia. Maahanmuuttoviraston tulee pyrkiä parantamaan lupakäsittelyn tehokkuutta ja tuottavuutta toiminnan kehittämisellä sekä automaation hyödyntämisellä.

Omakustannusarvoa alemmat maksut

Omakustannusarvoa alempi käsittelymaksu esitetään edelleen perittäväksi kaikista alaikäisiä koskevista hakemuksista sekä ensimmäisistä oleskelulupahakemuksista, pois lukien työntekijän, kasvuyrittäjän, yrittäjän ja opiskelijan ensimmäinen oleskelulupa. Useisiin hakemusmaksuihin esitetään merkittäviä korotuksia.

Keskimääräinen kustannusvastaavuus omakustannusarvoa alempien maksujen kategoriassa olisi 70 %.

Valtiovarainministeriö puoltaa ehdotettuja hinnankorotuksia, joilla kustannusvastaavuuden arvioidaan nousevan merkittävästi lähemmäksi täyttä kustannusvastaavuutta.

Muut lausumat

Kustannusvastaavuuslaskelmat ovat asianmukaisia. Muistion tietoja omakustannusarvoa vastaavien ja omakustannusarvoa alempien maksujen keskimääräisistä kustannusvastaavuuksista (95 % ja 70 %) tulisi täydentää arvioilla näiden ryhmien suoritteiden yhteenlaskettujen kustannuksien ja tuottojen mukaisilla kustannusvastaavuusarvioilla. Lisäksi tiedot näiden ryhmien muodostamista euromääräisistä alikatteisuuksista tulisi esittää muistiossa tai sen taulussa.

Koska kyseessä on valtion maksujen vahvistaminen, joiden maksutulot ovat vuositasolla vähintään 5 miljoonan euron määräiset, tulee asetus käsitellä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa asioiden käsittelystä annetun valtioneuvoston määräyksen (4.9.2025) kohdan 2.2.10 mukaisesti.

Asetuksen antamisen jälkeen se pyydetään toimittamaan tiedoksi valtiovarainministeriön budjettiosastolle (Kaisa Koponen).

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Budjettineuvos

Lauri Taro

VN/29788/2025-VM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: